

L'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya (AGPC), 25 anys al servei dels professionals de la geografia i del territori

Jaume Busquets

*Universitat de Barcelona
President de la DCGC, 2013-*

Sergi Cuadrado

*Universitat Autònoma de Barcelona
President de l'AGPC, 2013-*

Isabel Rueda

Presidenta (1989-1990) i vocal (1990-1992) de l'AGPC

Antoni F. Tulla

*Universitat Autònoma de Barcelona
President de la DCGC, 2002-2013*

Robert Casadevall

*Universitat Rovira i Virgili
Vicepresident de la DCGC, 2002-2013*

Rafel Llussà

*Universitat de Girona
President (2002-2004) i secretari (2001-2002) de l'AGPC*

Resum

L'any 2013 es complien els 25 anys de la creació de l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya (AGPC) i al llarg de la tardor es van programar diverses activitats, per tal de celebrar l'efemèride. La primera d'aquestes activitats va ser una taula commemorativa del 25è aniversari de l'Associació, que va tenir lloc el 17 d'octubre de 2013. La taula va servir per a fer un breu repàs de la història de l'entitat i va aplegar diferents persones que han tingut un paper destacat dins l'AGPC. L'objectiu de l'article és reflectir el contingut de la taula rodona i deixar constància de les diverses aportacions sobre la trajectòria de l'entitat i l'exercici de la geografia professional durant un quart de segle a Catalunya, amb la intenció de documentar i posar en valor la feina desenvolupada per projectar-la cap el futur.

Paraules clau: Geografia professional, Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya, Col·legi de Geògrafs, Catalunya.

Resumen: *La Asociación de Geógrafos Profesionales de Cataluña (AGPC), 25 años al servicio de los profesionales de la geografía y del territorio*

El año 2013 se cumplían los 25 años de la creación de la Asociación de Geógrafos Profesionales de Cataluña (AGPC) y a lo largo del otoño se programaron diversas actividades, con el fin de celebrar la efeméride. La primera de estas actividades fue una mesa conmemorativa del 25 aniversario de la Asociación, que tuvo lugar el 17 de octubre de 2013. La mesa sirvió para hacer un breve repaso de la historia de la entidad y reunir a diferentes personas que han tenido un papel destacado en la AGPC. El objetivo del artículo es reflejar el contenido de la mesa redonda, y dejar constancia de las diversas aportaciones sobre la trayectoria de la entidad y el ejercicio de la geografía profesional durante un cuarto de siglo en Cataluña, con la intención de documentar y poner en valor el trabajo desarrollado para proyectarlo hacia el futuro.

Palabras clave: Geografía profesional, Asociación de Geógrafos Profesionales de Cataluña, Colegio de Geógrafos, Cataluña.

Abstract: *The Association of Professional Geographers of Catalonia (AGPC), 25 years supporting professionals of geography and territory*

2013 was the year of the 25th anniversary of the creation of the Association of Professional Geographers of Catalonia (AGPC). Several activities were planned during the autumn in order to celebrate the event. The first of them was a commemorative roundtable discussion about the 25th anniversary of the Association that took place the 17th October 2013. The roundtable focused on a brief review of the history of the institution and brought together several people with a prominent role in the AGPC. The aim of this article is to provide an accurate summary of the contents of the roundtable and record the different approaches of the participants about how the AGPC has evolved throughout the years and the professional practice of geography during this last quarter of century in Catalonia, with the aim of recording and putting in value the work done and projecting it into the future.

Keywords: Professional geography, Professional Association of Geographers of Catalonia, Professional Association of Geographers, Catalonia.

* * *

Introducció

L'any 2013 es complien els 25 anys de la creació de l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya (AGPC). L'AGPC és una entitat pionera a Catalunya i a l'Estat, amb una trajectòria continuada de treball per a la millora del reconeixement de la geografia professional i la defensa del col·lectiu dels geògrafs i les geògrafes al nostre país.

Els orígens de l'AGPC es remunten a la trobada que, l'abril de 1988, van organitzar una quarantena de geògrafs i geògrafes a Vilanova i la Geltrú, de la

qual va sorgir l'acord de començar el procés constitutiu d'una associació professional, anomenada inicialment Associació de Tècnics Geògrafs de Catalunya (ATGC).

El mes de novembre d'aquell mateix any es van presentar públicament els primers estatuts de l'Associació en una assemblea constituent, en la qual es va acordar continuar el procés de consolidació de l'entitat i convocar eleccions a Junta Directiva. Dos anys mes tard, al 1990, es va donar a l'entitat el nom d'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya (AGPC), amb el qual es coneix des d'aleshores.

Un quart de segle després de la seva creació, a la tardor de l'any 2013, amb l'afany de celebrar degudament l'aniversari, l'AGPC va programar diverses activitats dirigides als associats i a totes les persones interessades en la geografia. El programa d'activitats va incloure dues taules rodones, la primera¹ –de la qual tracta aquest article– dedicada a la gènesi i la trajectòria històrica de l'Associació, i la segona² a reflexionar sobre l'exercici de la geografia professional a l'actualitat i les seves perspectives de futur.

La primera de les dues taules rodones va tenir lloc el 17 d'octubre de 2013, al centre cívic Pati Llimona de Barcelona, amb les intervencions dels següents ponents, tots ells amb un recorregut rellevant en la trajectòria de l'AGPC:

- *Isabel Rueda Márquez*, llicenciada en Geografia i Història (UB). Ha desenvolupat la seva carrera professional en diferents organismes de l'Administració, primer a la Diputació de Barcelona, posteriorment al Consell Comarcal del Vallès Occidental i finalment a la Generalitat de Catalunya, on ha ocupat diversos càrrecs de direcció, entre els quals destaca el nomenament, l'any 2004, com a delegada territorial de Barcelona del Departament de Medi Ambient i Habitatge. Va ser una de les impulsores de l'AGPC, en la qual ha ocupat diversos càrrecs: membre de la Junta gestora (1988-1989), presidenta (1989-1990) i vocal (1990-1992). També va participar en la comissió gestora que va iniciar l'organització del Col·legi de Geògrafs. Actualment està jubilada.

- *Antoni F. Tulla Pujol*, llicenciat en Ciències Econòmiques (UB) i doctor en Geografia (UAB). És catedràtic de Geografia Humana al Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona. Va fer estades de recerca a les universitats de Bristol (UK, 1972-74), Durham (UK, 1990) i UNGS (Ar, 2004). Des de 1993 fins a 2014 ha dirigit el Grup de Recerca de Qualitat de Geografia Aplicada, finançat pel Pla de Recerca de la Generalitat de Catalunya.

---

1. Jaume Busquets va presentar i moderar la taula rodona. La transcripció de les intervencions dels ponents ha anat a càrrec de Sergi Cuadrado. Sergi Cuadrado i Jaume Busquets han tingut cura de la preparació del text de l'article. Isabel Rueda, Antoni F. Tulla, Robert Casadevall, Rafel Llussà i Sergi Cuadrado, ponents, per aquest ordre, de la taula rodona, han revisat la transcripció de la seva intervenció per a la seva publicació. Malauradament, Rafel Llussà no ho ha pogut fer, a causa de la seva mort sobrada el desembre de 2014. La resta d'autors volem que la publicació d'aquest article sigui un homenatge a qui va ser un geògraf estimat i compromès amb l'AGPC. Finalment, l'Associació agraeix a la Societat Catalana de Geografia la cessió de l'espai a la revista *Treballs*.

2. Podeu llegir l'article sobre la segona taula rodona, titulat "L'exercici professional de la geografia a Catalunya: estat actual i perspectives de futur" en aquest mateix número de *Treballs*.

Ha estat director de l'Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona, vicedegà d'Ordenació Acadèmica de la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB, director del Departament de Geografia de la UAB i vicerector d'Economia i d'Administració de la UAB. L'any 2004 va rebre el premi de l'Institut d'Estudis Catalans per la seva contribució al coneixement i l'anàlisi del medi ambient. Entre 2002 i 2013 va ser el president de la Delegació del Col·legi de Geògrafs a Catalunya (DCGC). A l'any 2015 el Col·legi de Geògrafs ha nomenat Antoni F. Tulla membre d'honor de l'entitat.

- *Robert Casadevall Camps*, llicenciat en Geografia i Història (UB), màster en Planificació territorial (URV) i postgraduat en Urbanisme i ordenació del territori (UPC), en Hisenda autonòmica i local (UB) i en Gestió urbanística (UPC). És professor associat de Planificació territorial i urbanística del Departament de Geografia de la Universitat Rovira i Virgili. L'any 2000 va formar part de la Comissió d'experts per a la revisió del model d'organització territorial de Catalunya, creada a instància dels diferents grups del Parlament, que va elaborar l'anomenat Informe Roca. Ha estat vicepresident de la DCGC (2002-2013) i vicepresident del Col·legi de Geògrafs, (2008-2012). És el representant de la DCGC a la Comissió de Política Territorial i Urbanisme de la Generalitat de Catalunya.

- *Rafel Llussà Torra*, doctor en Geografia (UAB) i màster en Geografia per la *London School of Economics and Political Sciences*. En els primers anys de la seva carrera va treballar com a professor de Ciències Socials en un centre de batxillerat i va ocupar diversos càrrecs polítics i a l'administració: regidor de Joventut de l'Ajuntament de Manresa, cap de gabinet de la Regidoria d'Esports i Turisme i tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona. Al 1995 va entrar com a professor a la Universitat de Girona on, a més de les tasques de docència i recerca, va exercir diferents càrrecs de gestió, entre els quals, director del Departament de Geografia i degà de la Facultat de Lletres; càrrec que ostentava en el moment de la seva mort sobtada, el desembre de 2014. A l'AGPC va ocupar els càrrecs de secretari (2001-2002) i de president (2002-2004).

- *Sergi Cuadrado Ciuraneta*, doctor en Geografia (UAB). La seva trajectòria professional s'ha desenvolupat dins de l'àmbit universitari, en l'administració pública i en l'empresa privada. Ha treballat en el camp de la docència i la recerca acadèmica, al Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, en el de la gestió i l'anàlisi de la informació, com a tècnic de l'Observatori de l'Economia Local de l'Ajuntament de Sabadell i en el de la recerca aplicada i l'assistència tècnica, com a investigador/consultor a l'empresa Activa Prospect. Actualment és investigador postdoctoral a la Universitat Autònoma de Barcelona, on compatibilitza la seva recerca amb les tasques docents. Ha estat vocal de l'AGPC (2008-2013) i actualment n'és el president.

Com veurem seguidament, les exposicions dels ponents a la taula rodona

van posar de relleu, des de cinc mirades personals, els aspectes més rellevants de les principals etapes dels vint-i-cinc anys d'existència de l'AGPC, a mode de breu crònica històrica. Isabel Rueda va fer un exercici de memòria històrica, sintètic i dinàmic, dels primers anys de l'entitat, des de la fundació de l'AGPC fins a la constitució del Col·legi de Geògrafs. Antoni F. Tulla va assenyalar les principals fites del procés de consolidació de la geografia com a disciplina aplicada a Catalunya i també de la creació del Col·legi de Geògrafs i la DCGC. Robert Casadevall va descriure l'etapa de constitució del Col·legi de Geògrafs i de la DCGC i va posar l'accent en la relació entre la DCGC i l'Associació. Rafel Llussà va fer un retrat de l'etapa constitutiva del Col·legi de Geògrafs i de la DCGC, a través d'aportacions personals i també documentals. Finalment, Sergi Cuadrado es va centrar en el moment actual i l'acció conjunta de l'AGPC i la DCGC.

A continuació es transcriuen les intervencions completes dels ponents, per ordre de participació. Donat que la taula rodona es va poder enregistrar amb l'autorització dels ponents, en el present article es fa la transcripció íntegra de cada una de les intervencions, adaptant només alguns aspectes formals al registre escrit, i ha comptat amb la revisió dels ponents abans de la seva publicació.

Les intervencions dels ponents

Isabel Rueda Márquez

Han transcorregut vint-i-cinc anys d'ençà de la creació de l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya. Semblen molts anys, certament, però no són tants com sembla si es té en compte que es va constituir del no-res i que s'ha convertit, a tots els efectes, en l'associació professional d'un nombre considerable de geògrafs que treballen en el camp aplicat. La transformació que s'ha produït en el terreny de la geografia professional a Catalunya durant aquests anys ha estat molt important, i l'activitat de l'Associació hi ha tingut un bon paper. La crisi ha suposat un pas enrere important en aquest desenvolupament de la geografia professional, com l'ha suposat per a altres professions. Una certa consolidació anterior, però, ha evitat que l'afectés d'una manera substancial. El futur de la professió es manté obert.

Per entendre el sorgiment de l'AGPC, cal considerar l'origen i el desenvolupament de l'ensenyament de la geografia a Catalunya. A mitjans dels anys setanta la geografia no existia com a especialitat, i només apareixia en forma d'assignatures annexades a l'especialitat d'història. Fins l'any 1966 no es va dotar la càtedra de geografia a la Universitat de Barcelona, l'única universitat que aleshores existia a Catalunya. La geografia que estudiaven els futurs llicenciats, en aquell temps, es reduïa a dues assignatures de la carrera,

una de tercer curs i una altra de quart, que es consideraven com a complements convenients per a l'ensenyament d'història. Es pot ben dir, doncs, que la geografia com a tal no existia en el marc universitari català. Les sortides professionals que hi havia per aquells llicenciats que se sentien atrets per la geografia es reduïen a la docència –com a professors d'història i geografia d'institut o d'escola privada i, en casos rars, com a professors universitaris de les assignatures de geografia esmentades– o a activitats editorials, a la redacció d'enciclopèdies, sobretot. L'any 1966, doncs, es va dotar la càtedra de geografia, que va guanyar i ocupar el doctor Joan Vilà-Valentí, que va incorporar, de seguida, dos professors més, el doctor Horacio Capel i el doctor Luis Miguel Albertosa. El seu impuls va ser decisiu per motivar alguns estudiants per la geografia com a ciència autònoma, independent de la història, i això malgrat que els estudis de geografia van continuar, encara alguns anys més, reduïts a les dues assignatures esmentades. L'any 1969 es va constituir la Universitat Autònoma de Barcelona, i els estudis de geografia es van encarregar al professor Enric Lluch, que va tenir, de seguida, la col·laboració d'exalumnes seus, de professors de geografia d'altres universitats de l'Estat on ja existia l'ensenyament de geografia i de professionals d'altres disciplines –com és el cas del doctor Antoni F. Tulla, que era economista però que s'havia dedicat a temàtiques de caràcter regional–. Es pot dir, per tant, que el desenvolupament de la geografia a Catalunya s' inicia, si bé d'una manera molt precària, a finals dels anys seixanta, i que està directament relacionat amb l'aparició de quadres de nous professors, a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona, que amb interès i amb entusiasme, i a vegades amb grans esforços per l'autoformació –alguns no havien tingut una formació geogràfica específica– van obrir nous horitzons en els estudis geogràfics i van motivar, així, any a any, un nombre creixent d'estudiants. Aquests professors impartien, també, les classes a Girona i Tarragona que eren, aleshores, extensions de les altres dues universitats.

A finals dels anys setanta van començar a sortir les primeres promocions, els alumnes de les quals es podien considerar geògrafs amb una certa propietat. No havien seguit una carrera de geografia, però havien cursat un nombre significatiu d'assignatures de geografia, que els havia permès d'especialitzar-se en geografia, si més no de facto. Amb l'aparició d'aquests primers geògrafs apareixen també les primeres inquietuds pel que fa a les sortides professionals pròpies de la geografia que, fins aleshores, s'havien reduït a la docència i a l'activitat editorial. L'abast de la geografia com a ciència aplicada permetia aspirar a horitzons més amplis i, a poc a poc, i amb dificultats, es van anar obrint. Uns van entrar a treballar a l'Institut Cartogràfic de Catalunya; uns altres a la Generalitat; uns altres a la Diputació de Barcelona; i encara d'altres als ajuntaments. I també n'hi va haver alguns que es van establir com a autònoms i van col·laborar com a tals en equips pluridisciplinars, especialment als dedicats a l'urbanisme. L'exercici d'aquestes noves professions va crear la

consciència entre els geògrafs –esdevinguts geògrafs professionals– que necessitaven comptar amb un instrument col·lectiu de promoció i de defensa, que no podia ser el Col·legi de Doctors i Llicenciats, concentrat històricament en els interessos dels ensenyants. Aquesta consciència s’havia desenvolupat també, i de manera paral·lela, entre els professors de geografia de les universitats catalanes, que observaven les dificultats que tenien els alumnes, acabada la carrera, de trobar llocs professionals de treball ajustats a la seva formació. En aquestes circumstàncies, Xavier Mateu i jo mateixa, que ja portàvem una certa experiència en el món de l’administració –veníem de la Diputació de Barcelona, però ja estàvem a la Generalitat– vam veure la conveniència de parlar-ne, i ens vam reunir amb Enric Lluch i Rosa Ascon a l’antic bar *Velòdromo*, amb la intenció de determinar què es podia fer en el terreny associatiu. I d’aquesta trobada va sorgir la idea d’intentar reunir, per començar, tots aquells que estaven treballant com a geògrafs professionals, per tal de conèixer-nos, d’explicar-nos en què estava treballant cadascú de nosaltres i de determinar quins problemes teníem en l’exercici professional tant des del punt de vista de la formació com des del punt de vista del reconeixement.

En aquesta línia, se’ns va acudir la idea de convocar tots aquells geògrafs que estiguessin treballant, clarament, en el camp de la geografia aplicada. Aquesta voluntat no va ser ben acollida pels professors universitaris de geografia, que en quedaven exclosos, cosa que, d’entrada, va generar més d’una tensió entre ells i els convocants. Després, però, i amb els aclariments corresponents, va quedar prou clar a tothom el sentit de la convocatòria: anava destinada als geògrafs professionals afectats per uns problemes comuns derivats de l’exercici de la professió, la resolució dels quals depenia, en bona mesura, de la consciència que en tinguéssim i de l’esforç que hi poséssim per solucionar-los. Tota ajuda externa, en tant que externa, hi era benvinguda. Com que ens coneixíem força entre nosaltres, i uns coneixíem els altres, vam fer una convocatòria directa a aquells geògrafs que ens constava que treballaven en la vessant aplicada de la geografia. La trobada, la primera, va tenir lloc a Vilanova i la Geltrú, el mes d’abril de 1988. Hi van assistir una quarantena de geògrafs, tots ells amb feina a l’àrea aplicada. Hi vam convocar també el professor Joan Becat, de la Universitat de Perpinyà, per tal que ens expliqués com eren considerats els geògrafs a França i quines funcions professionals hi exercien. A continuació es va establir un debat sobre què podíem fer per millorar la situació del col·lectiu, i es va concloure que calia crear una associació que tingués com objectiu la promoció i la defensa dels interessos professionals del conjunt. Allà mateix, es va nomenar una junta gestora, configurada per set dels assistents, amb ànim de posar fil a l’agulla sense dilacions. Els mesos següents, empesos per l’entusiasme generat en la trobada, els membres de la comissió vam treballar de valent en la redacció d’un projecte d’estatuts de la futura associació, que era la tasca que el col·lectiu assistent a la reunió de Vilanova i la Geltrú ens havia assignat. Al mes de novembre del mateix any es va procedir a la creació oficial

de l'AGPC, a una trobada que va tenir lloc a Sant Feliu de Guíxols, a la qual van assistir setanta-cinc geògrafs professionals. Els assistents eren majoritàriament llicenciats entre els anys 1978 i 1984; n'hi havia alguns, pocs, llicenciats d'anys anteriors. Tots nosaltres, els uns i els altres, havíem estat llicenciats en el marc de titulacions més àmplies, dins les quals la geografia hi era inclosa amb més o menys presència segons la universitat i el moment. Cap de nosaltres, doncs, era geògraf des del punt de vista de la titulació. La formació complementària, d'una banda, i, sobretot, la pràctica professional, d'una altra, ens feien sentir suficientment equipats per considerar-nos professionals de la geografia i capaços de defensar, cadascú i col·lectivament, la nostra idoneïtat per a l'exercici responsable de la professió. Amb aquest esperit i amb aquestes conviccions, doncs, l'AGPC es va posar en funcionament.

A la reunió constituent de Sant Feliu es va posar a debat, i es va descartar, la possibilitat d'organitzar-nos com a col·legi professional. La raó fonamental que es va argüir per funcionar com a associació va ser la simplicitat del requeriments administratius que la constitució d'una associació exigia –uns estatuts senzills i un registre a la Generalitat– enfront de la complexitat de requeriments administratius que exigia la constitució d'un col·legi. Ens constava, però, que entre els geògrafs d'altres parts d'Espanya hi havia moviments associatius similars al nostre. A Sevilla, concretament, i a l'entorn del catedràtic de geografia Florencio Zoido –antic director general d'urbanisme de la Junta d'Andalusia– s'havia iniciat també la constitució d'una associació de geògrafs professionals, amb finalitats semblants a les contemplades per la nostra. Com a AGPC, vam entrar en contacte amb totes aquestes iniciatives, unes més madures que les altres, i ens vam ajudar mútuament.

Van ser uns anys entusiàstics i productius, durant els quals, i a l'entorn de l'AGPC, es van fer moltes activitats. Es va buscar qui ens pogués ajudar a completar la formació en el terreny professional. Es van organitzar col·loquis per debatre sobre les fortaleses i les debilitats dels geògrafs en els camps professionals diversos. I es van organitzar assemblees professionals fora de Barcelona, que alguns de nosaltres vam considerar sempre d'una gran utilitat. A partir de coneixences, es demanava als ajuntaments facilitats per reunir-nos i per fer un dinar. Aquestes trobades, a part d'enriquir-nos amb coneixements, ens posaven en contacte durant un dia sencer, i ens permetien d'establir contactes i de teixir llaços d'amistat entre nosaltres. Van ser molt útils: els membres de l'Associació s'hi van abocar, i es va crear una xarxa informal de suport mutu, tant per a aquells que estàvem treballant com per a aquells que buscaven feina.

L'objectiu de l'AGPC era, com s'ha dit, la promoció i la defensa de la professió. Algunes de les activitats que es van impulsar des de l'Associació, però, vistes ara en perspectiva, resulten curioses i una mica innocents. Un exemple. Durant una temporada ens vam dedicar a buscar *errors* en la documentació de

l'administració catalana, com ho podia ser que s'hagués situat un poble en una comarca inadequada, o coses similars. Donat el cas, escrivíem una carta al departament en qüestió fent notar que, amb un geògraf a la plantilla, aquests errors no s'haurien produït. Solíem rebre'n resposta –cosa d'agrair– i fins i tot respostes amb molta amabilitat. No ens consta, però, que cap contractació de geògrafs a la administració fos producte d'aquestes iniciatives. Fèiem –s'ha de dir– tot allò que bonament se'ns acudia i que pensàvem que podia ser útil per a la professió. Entusiasme, no en faltava. Una iniciativa –aquesta sí– que va tenir una gran incidència va ser la impugnació d'unes oposicions per a cobrir places del cos de geògraf pel fet que el tribunal constituït no comptava amb cap geògraf com a membre. La impugnació va ser eficaç, es va aturar el procés, i es va constituir un nou tribunal tres membres del qual eren geògrafs. No s'argüia pas que figuressin com a membres del tribunal persones d'altres professions. Era, però, inacceptable, des de tots els punts de vista, que no figuressin com a membres del tribunal geògrafs, i encara de manera majoritària. Va ser un precedent molt útil en les convocatòries futures de places de geògrafs. Es controlava també que les convocatòries de llocs de treball professional poc específic no quedessin tancades innecessàriament a professions més habituals a l'administració que la de geògraf, com la d'advocat o la d'economista. Quan això succeïa, presentàvem al·legacions per tal que les convocatòries s'obrissin també als geògrafs, de forma que també s'hi poguessin presentar. Són alguns exemples de l'activitat –jo crec que molt positiva– de l'AGPC.

L'AGPC va facilitar, de portes endins, un major coneixement i una major cohesió i col·laboració del col·lectiu i, de portes en fora, una major promoció i defensa dels seus interessos i un major reconeixement de la figura del geògraf professional. Més endavant, ja organitzats, i en contacte formal amb altres organitzacions associatives semblants d'indrets diversos de l'Estat, vam tenir l'oportunitat de constituir un col·legi professional. Primer vam començar d'una manera molt informal, amb una comissió gestora inicial, que havia d'estudiar la viabilitat del col·legi com a institució. Les reunions es feien a Sevilla, sota l'impuls de Florencio Zoido, i hi assistien un conjunt de geògrafs de tot l'Estat, i jo mateixa, com a representant de l'AGPC. A Catalunya la idea de fer un col·legi professional d'àmbit espanyol va ser molt debatuda. Com a professionals érem pocs a Catalunya i eren pocs també en el conjunt de l'Estat, i va semblar que un col·legi professional per al conjunt de l'Estat, organitzat en delegacions, podia ser-nos útil. I, amb els anys, i en funció de l'experiència i de les circumstàncies, ja es veuria què calia fer.

En resum. La lliçó més important que es pot extreure de la creació de l'AGPC és –a parer meu– que l'entusiasme és una eina bàsica, no suficient però sí necessària, per endegar qualsevol iniciativa i per superar els obstacles que l'endegament de qualsevol iniciativa comporta. L'entusiasme va ser, en efecte, el que ens va ajudar a endegar l'AGPC primer, i el Col·legi després, dues iniciatives de trajectòria raonablement exitosa. L'entusiasme d'aquells a qui

representàvem, precisament, era l'estímul i la recompensa de l'esforç dels que circumstancialment estàvem al capdavant de les iniciatives. Sentíem la gent al darrera, donant-nos el seu suport. L'entusiasme és bàsic a la vida, i les ganes d'empènyer les coses endavant. L'AGPC és, en aquest sentit, una gran aportació per als professionals de la geografia i per a la professió.

Antoni F. Tulla Pujol

Sóc dels que ha cregut, des del principi, en el paper professional de la geografia, i dels que penso que sense instruments institucionals promoguts per totes i tots nosaltres, la geografia no tindrà el lloc que li correspon a la societat catalana, així com sí que el té en molts altres països.

A Catalunya, històricament, s'ha posat de relleu la *invisibilitat* de la geografia com a professió. Tant les diverses administracions com els gabinets professionals no reconeixien la figura del geògraf i per tant l'oferta de llocs de treball com a tal no existia. El reconeixement de les aportacions que es podien fer des de la geografia era més una aportació personal que col·lectiva. Sense lloc a dubtes, però, sí que existia un reconeixement implícit de l'aportació de la geografia a la societat catalana. A la dècada de 1930-1939 es va iniciar el reconeixement social de la geografia, tant amb els treballs de delimitació de la Divisió Territorial de Catalunya, en els quals van tenir un paper important Pere Blasi, Josep Iglesias, Antoni Rovira i Virgili, Miquel Santaló i Pau Vila, com amb la creació de la Societat Catalana de Geografia (SCG), l'any 1935, en el marc de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). En paral·lel, també cal fer menció a la Societat Catalana d'Ordenació del Territori (SCOT), que va sorgir com a institució estable del I Congrés de Cultura Catalana (1975-1977). La seva aportació a la geografia professional ha estat molt important com a lloc de debat de les grans qüestions referides al territori, per la seva estructura pluridisciplinària, agrupant arquitectes, economistes, enginyers, geògrafs i altres professionals interessats en l'esmentada temàtica i, més properament, per la promoció de l'*Anuari Territorial de Catalunya*, des del 2003.

Personalment, abans i després d'anar a estudiar geografia a Anglaterra (1972-1974), amb en Peter Haggett i en Michael Chisholm, tenia clar que tota disciplina acadèmica havia de tenir una vessant aplicada, més enllà de la mera transmissió dels coneixements. Com a professor del Departament de Geografia de la UAB i havent conegut la geografia en altres països europeus, però també com a empleat en altres institucions privades, tenia clar que hi havia més funcions professionals de la geografia que no pas únicament la docència. Aquesta aplicació de la geografia la vaig entendre tant com un servei a la societat com una feina professional dels i les titulades. El servei a la societat, en aquells moments (i per què no avui també) volia dir una recerca/acció (com podia ser mostrar els mecanismes i els agents implicats en un procés d'urbanització) i al mateix temps cobrir tota una sèrie de dèficits en la gestió

pública del territori (des de la cartografia fins a la gestió espacial en l'administració).

Durant molt de temps, la sortida professional més comuna (a banda de l'acadèmica, a la universitat) era treballar a l'ensenyament, bàsicament en els instituts de batxillerat. Fet positiu, que avui malauradament s'ha perdut en bona part. El punt d'inflexió en l'obertura a més possibilitats correspon als anys posteriors a les primeres eleccions democràtiques als ajuntaments i a la Generalitat de Catalunya. Aleshores hi va haver una petició de professionals, de forma directa o indirecta, per a treballar en les diverses oficines i negociats, o per a participar en els plans d'ordenació municipal, i més tard comarcals. Entre els primers que van poder trobar feina va nàixer la convicció que calia organitzar-se com a geògrafs i geògrafes per a defensar interessos tan bàsics com el d'ésser considerats en les convocatòries de noves places. El resultat d'aquella lluita incipient és que avui no es qüestiona gaire sovint la *professió* de geògraf/a a l'administració a Catalunya.

Uns altres àmbits de treball han estat les iniciatives professionals (individuals o col·lectives) i la incorporació en consultores, bàsicament dirigides per arquitectes o enginyers. Moltes d'aquestes feines van correspondre a les subcontractacions de l'Administració o a les convocatòries de l'Administració en el marc de diversos programes d'actuació. En aquest camp ha estat necessari competir amb arquitectes, economistes, enginyers, sociòlegs i actualment amb els ambientòlegs. Tanmateix, una tasca important a tenir en compte ha estat saber resoldre el dilema entre la cooperació entre professionals i els àmbits d'especialització de cada disciplina. El model dels *vells* col·legis professionals era acotar uns àmbits temàtics com a propis, però la Unió Europea ha obligat a trencar aquests monopolis. Actualment, hauria de prevaldre la cooperació en base al coneixement i a la pràctica professional de les diverses *qualitats* dels geògrafs/es com a experts.

La geografia professional a Catalunya, tal com he dit abans, va ser una *idea* dels primers llicenciats i llicenciades de les universitats catalanes, a la dècada de 1980-1989. La majoria treballaven a les administracions autonòmica i local, així com en gabinets d'arquitectes en l'elaboració dels plans d'urbanisme municipal. Tanmateix, quan es va constituir l'AGPC, el 1988, també hi van participar els ensenyants (que normalment formaven part del Col·legi de Doctors i Llicenciats) i part del professorat jove o més *obert de mires* de les universitats.

A la universitat, cal valorar que després de la transició democràtica, s'hi van crear llocs de formació del personal investigador (beques FPI, FI), primer a l'Administració de l'Estat i després a la Generalitat de Catalunya, la qual cosa va possibilitar una formació de postgrau dels llicenciats recents i l'obtenció del doctorat. A l'entorn del 1990, tant el professorat com els investigadors de postgrau van realitzar més sovint estades de formació en altres països europeus i als Estats Units, podent comprovar que la geografia era també una professió

important, a part del seu paper en l'ensenyament i la recerca. Des de 1986, amb l'entrada de l'Estat espanyol a la Unió Europea, la implantació dels programes d'intercanvi ERASMUS i TEMPUS van accelerar aquest coneixement de la realitat professional de la geografia a Europa.

També hi ha un nou canvi important en la recerca a les universitats. Per un cantó es creen convocatòries per a projectes estatals (des del 1985) i europeus (des del 1987), en què poden participar els especialistes en les ciències socials i les humanitats (abans eren quasi únicament per als de ciències experimentals i les tecnologies), i per l'altre s'incrementa la transferència de coneixements a través de convenis amb institucions públiques i privades. En paral·lel, es creen centres i instituts, bàsicament de recerca aplicada, que ajuden a ampliar la base d'ocupació dels llicenciats, que també beneficia a la geografia. La figura de l'investigador no és estrictament la del professorat sinó que també correspon a la d'un *professional* de la recerca. Com a experiència pròpia voldria fer esment de quatre projectes, d'una certa dimensió, que van permetre una especialització professional a bastants geògrafs i geògrafes, molts d'ells i elles significatius en el reconeixement públic de la geografia.

L'any 1978 es va concedir a un grup de geògrafs/es de la UAB un projecte de la convocatòria de recerca de l'anomenat *Tractat Hispano-Americà* de les bases americanes, de 3 anys, per a completar un estudi qualitatiu i quantitatiu d'una delimitació territorial funcional de Catalunya. Dirigit per Maria Dolors Garcia Ramon i Pilar Riera, i sota l'impuls del professor Enric Lluch i Martin, al que aquest matí hem homenatjat a la UAB,³ es pretenia aconseguir una base científica per a aportar elements objectivables al debat de la Divisió Territorial de Catalunya (Alegre *et al.*, 1981). Hi va participar un grup de professorat de geografia, que amb el seu aprenentatge, metodològic i conceptual, va transmetre més endavant coneixements de geografia aplicada als seus deixebles, de les primeres promocions a la UAB.

A l'any 1983, quan vaig presidir la Comissió Gestora de l'Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona, per encàrrec de Pasqual Maragall (president de la Corporació Metropolitana de Barcelona) i d'Antoni Serra Ramoneda (rector de la UAB), formada per Lluís Carreño, Enric Argullol i Josep M. Vegara, es van fer dos encàrrecs importants: *L'estudi d'impacte del túnel de Vallvidrera i de l'autopista a Terrassa, 1983-1984* (Miró i Tulla, 1986), i *La vertebració del transport públic a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, 1984-1987* (Lluch *et al.*, 1986), que vaig dirigir o codirigir, i en què van participar majoritàriament geògrafs/es que, més endavant, han estat de gran rellevància per al bon govern i l'avenç tècnic del nostre país. Aquests dos estudis van encetar línies de treball noves per a la geografia, podent demostrar la preparació i capacitació de moltes i molts geògrafs en temàtiques reservades fins aleshores a altres especialistes.

En un marc diferent, el de la col·laboració entre la UNESCO, les

---

3. 17 d'octubre de 2013.

administracions local i estatal i la universitat, es va desenvolupar durant tres anys el *Programa MAB-6 Alt Urgell-Baridà, 1985-1989* (Ganyet i Tulla, 1993), on també van participar geògrafs i geògrafes en diverses circumstàncies (direcció, com a professionals i com a alumnat en pràctiques). Els resultats d'aquests macroprojectes van ser importants per diversos motius: donar a conèixer la capacitat professional de la geografia posant de relleu el seu *estatus*, incidir de forma innovadora en problemàtiques noves en aquell moment, formar un nombre important de llicenciats i d'alumnat dels darrers anys de geografia, i generar confiança en l'administració respecte de les aportacions de la professió geogràfica. Tanmateix, no voldria oblidar unes paraules coents d'aquells moments: "Els geògrafs ho podeu fer tan bé com els arquitectes o els economistes però a meitat de preu". Circumstància que sovint ens ha acompanyat fins avui.

La data del 30 d'abril de 1988, quan es va realitzar la trobada de quaranta geògrafs/es a Vilanova i la Geltrú, és el punt de partida de la professió geogràfica organitzada. La majoria treballaven a l'Administració (Institut Cartogràfic de Catalunya, Urbanisme de la Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona i en diversos ajuntaments) o en gabinets professionals, principalment d'arquitectes urbanistes. Es va discutir la necessitat d'agrupar esforços per a defensar els interessos professionals de la geografia, i el novembre de 1988 es va constituir l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya (AGPC). Des d'un bon principi, una part del professorat universitari vam recolzar aquesta iniciativa ja que la geografia era una disciplina universitària que implicava una investigació tant bàsica com aplicada.

L'AGPC va col·laborar, sota la coordinació de la *Asociación de Geógrafos Españoles (AGE)*, en la gestora per a la creació d'un col·legi professional de geògrafs. La gestació del Col·legi de Geògrafs va ser molt llarga; es va iniciar el 1995. A part de l'AGE, hi van col·laborar les associacions professionals d'Andalusia, Catalunya, Cantàbria i Illes Balears. La Llei de 1999, de creació del Col·legi de Geògrafs, va permetre que finalment fos un fet. L'assemblea constituent es va realitzar el 20 d'octubre de 2001, a la *Facultad de Geografía e Historia de la Universidad Complutense de Madrid*. En aquesta es va crear el Col·legi de Geògrafs d'Espanya (CGE), i va ser elegit com a primer president l'Àlex Tarroja Coscuella, que també ho era de l'AGPC fins a aquell moment. En el si del Col·legi, des de bon principi, hi ha hagut la voluntat de respectar les iniciatives autonòmiques i molt especialment les ja consolidades. En constituir-se, el Col·legi no arribava a 500 membres, dels quals un 30% eren de Catalunya. Dotze anys més tard, s'ha arribat a uns 2.000 col·legiats, sent un 22% de Catalunya (Tulla, 2011).

A partir del 23 d'octubre de 2002, es va crear la DCGC, coexistent amb l'AGPC a Catalunya. En aquell moment, vam presidir les dues entitats en Rafel Llussà (l'Associació) i jo mateix (la Delegació). A les assemblees respectives, on almenys la meitat dels membres coincidíem, es va decidir establir un conveni

de col·laboració ampli entre ambdues entitats. L'objectiu principal era mantenir les dues organitzacions ja que per la seva diferent naturalesa jurídica les dues podien ser útils a la geografia professional a Catalunya. Al principi de la creació de la DCGC, hi va haver un nombre important d'associats no col·legiats, però actualment amb uns 450 col·legiats, uns 50 precol·legiats i uns 300 associats a Catalunya, únicament hi ha uns 30 associats no col·legiats. La catalanitat, tant de l'AGPC com de la DCGC està fora de tot dubte, però la nostra massa crítica és tan minsa que mentre ens tractin com a iguals podem continuar treballant amb les institucions a nivell estatal del Col·legi.

A Catalunya és important la col·laboració entre les diferents institucions que treballen per la geografia, començant pels departaments de geografia a les universitats. El curs 2012-2013 es van matricular 263 alumnes (el 24% de l'Estat) a les universitats catalanes (Tulla, 2010). La SCG i la SCOT, com a filials de l'Institut d'Estudis Catalans, ofereixen cicles de conferències, jornades de debat en temes clau i sortides de camp. Entre ambdues tenen uns 800 associats, tot i que un nombre significatiu de membres ho deuen ser de les dues entitats. El professorat i els investigadors pertanyen a l'AGE (250 membres a Catalunya dels 950 que hi ha a tot l'Estat). La DCGC i l'AGPC s'orienten més a la defensa i formació professional dels geògrafs/es, i a poc a poc hi estan predominant més els membres relacionats amb les sortides professionals diferents de l'ensenyament. L'actual crisi econòmica, que ha colpejat molt a les administracions, està posant contra les cordes la geografia aplicada. Més que mai cal explorar els *nínxols* de la geografia professional i ajudar els emprenedors. L'estudi de les possibilitats de feina i la formació esdevenen bàsiques. No cal oblidar mai que la geografia té un lloc clar entre les disciplines de les ciències socials, no tan sols pels seus coneixements i experteses sinó també pel seu enfocament interdisciplinari, que sovint comporta una diferenciació clara entre allò que és normatiu (ideologia, lleis, reglaments, etc.) i allò que és positiu (mètodes i tècniques), fent més robusta la seva base científica, ben arrelada a la realitat de cada lloc i de la societat de cada moment.

En el marc universitari europeu hi ha un major reconeixement de la geografia per ser una disciplina important en molts àmbits d'estudi i per ésser considerades les aportacions específiques i globals en molts projectes territorials i ambientals. En general, es pot afirmar que també hi ha un major reconeixement social de la disciplina, en no generar-se grups de pressió tan tancats entre els diversos tipus de professionals, tal com succeeix a l'Estat espanyol. Per un cantó, la creació de les *àrees de coneixement* al món universitari espanyol l'any 1982 i, per l'altre, el corporativisme de determinats grups professionals ha impedit la participació i valoració dels coneixements i de les habilitats dels/de les geògrafs/es en igualtat de condicions amb altres tècnics *dominants* en moltes de les activitats públiques i privades. Per redreçar-ho, entre altres accions, és necessària la col·laboració amb els departaments de geografia i les altres institucions esmentades, però és fonamental continuar l'estreta col·laboració entre l'AGPC

i la DCGC com ha estat fins ara, per a fer possible la promoció i la defensa de la professionalitat de la geografia, en una societat cada cop més exigent.

Robert Casadevall Camps

Jo em vaig incorporar a l'AGPC, no en els moments de la seva creació, sinó una mica més tard. Per altra banda, jo vinc de Tarragona, i quan es va fundar l'Associació, la universitat de Tarragona era encara la VIIa divisió de la Universitat de Barcelona, i no hi havia departament de geografia –hi havia, això sí, el doctor Albentosa, un dels grans motors dels estudis de geografia a Tarragona–, i per tant les notícies tampoc no hi arribaven tant. Cal tenir en compte, a més, que estem parlant de la “prehistòria” respecte a mitjans de comunicació; un element molt necessari per a fer una cosa tant elemental i bàsica per a organitzar una associació com és trobar-se, conèixer-se, saber qui som, identificar-nos i relacionar-nos. És clar, avui en dia, fas un grup al *Facebook*, i en deu minuts trobes un munt de gent, però fa vint-i-cinc anys havies d'anar amb l'agenda, i amb el telèfon... i si, a més a més, estaves a cent quilòmetres, doncs la cosa es complicava encara més. Això no vol dir que no hi hagués un cert coneixement. Fent una mica de memòria, per a participar en aquesta taula, i revisant papers, m'he adonat que tenia ja materials editats per l'Associació, relacionats amb la posada en marxa dels consells comarcals (per tant, estem parlant de finals dels anys vuitanta). Més concretament, he trobat referències a una xerrada que es va organitzar, explicant que la creació dels consells comarcals es traduiria en uns programes d'actuació comarcal, i que això, que era un element nou, podia suposar una oportunitat de treball per als geògrafs, més que no pas per a altres professions. I aquest va ser un dels primer contactes que vaig tenir amb l'AGPC.

Crec que un dels grans encerts dels impulsors de l'Associació, tal com es pot veure en aquests primers materials als quals feia referència ara, va ser qualificar la geografia com una ciència antiga i una professió nova i, per tant, tot l'esforç que es va fer de definició de la geografia com a professió. I això és molt important encara, sobretot per a nosaltres mateixos. Perquè després de vint-i-cinc anys de la creació de l'AGPC, i després de més de deu anys de la creació del Col·legi, i de la Delegació, i de tota una feina, de picar pedra, que déu n'hi do la feina que s'ha fet, encara ens trobem –i suposo que més o menys tots ens hi hem trobat, en graus diversos–, quan dius que estudiaràs geografia, amb el típic comentari de si estudiaràs les capitals dels països o de si això serveix només per anar a donar classes i, per tant, et trobes que has d'explicar moltes coses sobre què vol dir ser geògraf. En aquest sentit, tota la feina feta en el seu dia per l'Associació, de definir el perfil professional del geògraf, ha estat una eina extraordinària, per tot el que s'ha pogut fer després. Per exemple, jo estic absolutament convençut que sense l'existència de l'AGPC i les accions que va

fer des dels seus inicis, per modestes que fossin, no s'haguessin arribat a convocar oposicions de geògraf a la Generalitat.

En la mateixa línia, vull mencionar l'opuscle que va editar, em sembla que en més d'una ocasió, l'Associació, amb una proposta d'honoraris professionals. Una cosa tan elemental com aquesta, amb l'experiència que hem tingut després al Col·legi, hem vist que encara ara és una necessitat. Encara ens trobem amb llicenciats joves, que comencen a fer les primeres feines, i que els fan un determinat encàrrec i no saben què poden cobrar per aquell treball. Per tant, aquest era un material de molta utilitat, però també per convèncer-nos a nosaltres mateixos que això era una professió, ja que si parlem d'honoraris és perquè la nostra és una feina que es cobra, i que algú s'hagués entretingut a identificar unes feines, a dir que aquestes feines les poden fer els geògrafs, i a dir quant es pot cobrar per la realització d'aquestes feines, va suposar un canvi de perspectiva brutal per al nostre autoconeixement i per a la nostra serietat com a professió.

Des d'un punt de vista més personal, la meva vinculació amb l'AGPC ve a partir de la creació del Col·legi i de tot el procés de formació de la Delegació catalana. Va ser a través de l'Àlex Tarroja, que em va proposar de formar part de la primera junta del Col·legi de Geògrafs i, al cap de molt poc de començar a organitzar el Col·legi, ja treballàvem amb la línia de crear una delegació a Catalunya, que funcionés d'una manera autònoma i autoorganitzada. En aquell moment, hi va haver un debat, bastant viu i intens, entre el col·lectiu més tradicional de l'Associació i el nou col·lectiu que s'havia implicat directament amb el Col·legi (tot i que ja en aquell moment hi havia moltes dobles militàncies), sobre la continuïtat o no de l'AGPC, a partir de la creació del Col·legi i, sobretot, per la voluntat que hi havia de constituir la Delegació catalana. El debat era raonable, perquè l'Associació havia sorgit amb aquesta voluntat d'identificar i reforçar el perfil professional de la geografia, i de defensar la professió, com ens ha explicat la Isabel Rueda; funcions que corresponen a un Col·legi professional. Per tant, era plausible defensar que si hi havia un Col·legi no calia l'Associació i hi havia gent que era partidària de passar aquesta responsabilitat, donar les gràcies per la feina feta, i a partir d'aleshores fer-la igualment, però amb un altre instrument. De fet, a altres llocs es va fer així. Per exemple, a les Balears i a Andalusia es va optar per dissoldre les associacions professionals que com l'AGPC havien participat en el procés de creació del Col·legi. Finalment, aquí a Catalunya es va decidir no dissoldre l'Associació i mantenir-la, treballant, això sí, de forma totalment coordinada amb la Delegació.

Passats més de deu anys, i vista la qüestió amb perspectiva, crec que ho vam encertar, i que vam fer molt bé de mantenir l'AGPC, i posar-la en aquesta posició de relació d'igual a igual amb la DCGC. En primer lloc, perquè l'Associació i la Delegació tenen formes jurídiques diferents. L'Associació és una entitat sense ànim de lucre i la Delegació és una corporació de dret públic

i per tant poden fer coses diferents, i està molt bé que depèn quines coses les pugui fer l'Associació, i no la Delegació. També perquè aquesta no deixa de ser una part d'un Col·legi d'àmbit estatal, i no té personalitat jurídica pròpia, i, tot i que hi hem treballat molt còmodament, i s'ha respectat plenament l'autonomia de la Delegació, està molt bé tenir, en paral·lel, una organització amb personalitat jurídica pròpia, i amb capacitat de treballar, si cal, al marge de la DCGC. A més, aquesta relació Delegació/Associació la vam posar negre sobre blanc en un conveni, que s'ha renovat recentment, a través del qual s'especifica què fa cadascú i com les dues organitzacions funcionen amb una absoluta complementarietat, sense subordinacions i, per tant, multiplicant l'eficàcia de les energies dipositades. En aquest sentit, hi ha un aspecte que pot semblar menor, però que ens ha permès fer moltes de les coses que hem fet, i és que malgrat que nominalment hi ha dues juntes, la de la Delegació i la de l'Associació, cadascuna elegida per la seva assemblea corresponent, a l'hora de la veritat es funciona com una sola junta, la qual cosa vol dir que hi ha fins a catorze persones que hi treballen i per tant som més a repartir-nos les feines, i hi ha més flexibilitat.

En definitiva, crec que aquesta simbiosi entre Associació i Delegació, treballant tots a l'una, amb uns mateixos objectius, però repartint a vegades els papers en funció del tipus de feina a fer, ha donat un excel·lent resultat i, de la mateixa manera que abans he dit que l'existència d'un cos de geògrafs dins de la Generalitat no hagués estat possible sense la tasca inicial de l'AGPC, determinats elements que han conferit una certa visibilitat al col·lectiu, i determinades eines de defensa de la professió, que hem aprofundit i exercit des de la DCGC, no haguessin estat possibles sense la feina conjunta amb l'Associació. Però vint-i-cinc anys és un sospir, sobretot si tenim en compte la feina que queda per fer. Crec que podem estar raonablement satisfets de la feina feta, però hi ha feina per com a mínim vint-i-cinc anys més i, per tant, ens hi haurem de posar.

Rafel Llussà Torra

Jo no vaig estar a Vilanova, però sí a Sant Feliu, i també recordo algunes reunions al carrer Consell de Cent, a l'estudi del Xavier Mateu, amb tota una colla de gent allà, en una sala plena, tots joves i amb moltes ganes, discutint que havíem de fer i com ho faríem. Durant aquells primers anys, jo vivia i treballava a Barcelona i per tant tenia més facilitat per a participar en els actes que s'organitzaven. Ho recordo com una època de molta activitat, amb actes que s'organitzaven sovint a la seu del Col·legi de Doctors i Llicenciats. Després va haver-hi uns anys en què no vaig estar tan vinculat, fins que l'Àlex Tarroja em va cridar, suposo que perquè havia participat en alguna activitat, i em va convèncer per estar a la Junta.

Vaig entrar a la Junta de l'AGPC a principis de l'any 2001 i hi vaig estar fins a finals del 2004, primer com a secretari i després com a president, i tot aquest període va estar molt marcat per la creació del Col·legi, i el posicionament al respecte de l'Associació. Però això no vol dir que ens dediquéssim només a aquesta qüestió. Recordo aquella època també com un període de molta activitat. Potser ja s'havia reduït l'entusiasme dels primers anys, i la gran participació que hi havia hagut. Quan organitzàvem actes no érem tants, sobretot a les assemblees érem pocs, però quan fèiem alguna activitat de formació venia gent molt interessada. Per tant, el conjunt de la massa social potser s'havia refredat una mica (potser ens havíem fet més grans, i teníem altres coses), però sí que hi havia un nucli molt actiu, entre els que voldria destacar a l'Àlex Tarroja, que va ser l'ànima de l'AGPC durant molts anys, i en la creació del Col·legi també, i a l'Elisabet Sau; una persona també que ha estat un puntal, a finals dels noranta, i també durant els anys en què jo vaig estar a la Junta, amb molta feina de portar el butlletí, de qüestions d'organització d'activitats, etc.

Va ser una època que va coincidir amb un canvi de local. Teníem un conveni amb la Fundació Catalana de Recerca i, poc abans d'entrar jo a la Junta, no sé que va passar, però es va rescindir l'acord i ens vam trobar sense local. Aleshores, vam trobar aixopluc en un despatx, al carrer Mallorca cantonada amb Diagonal, un despatx d'arquitectes on treballava la Montserrat Mercadé, que ens hi va aconseguir un espai, molt discret, i on estàvem rellogats. En un petit racó teníem uns arxivadors i un ordinador, i podíem disposar de la sala de reunions, cosa que ens anava molt bé, perquè hi fèiem les reunions i, quan convenia, ensobràvem les cartes per a enviar-les. Ens ho fèiem tot nosaltres.

Entre les activitats que fèiem, destacaria sobretot els actes públics. En aquella època, un dels temes que estaven en el debat públic i polític era l'organització territorial de Catalunya. Al voltant d'aquest tema a l'any 2000-2001 es van fer dos actes, amb membres de la comissió que van participar en l'elaboració de l'informe Roca, el Jesús Burgueño, el Robert Casadevall i el Xavier Rubio, tots ells geògrafs, i també amb representants dels diferents grups parlamentaris. L'AGPC es va mostrar molt sensible respecte a aquesta qüestió, i hi va voler participar, tot ressaltant la incidència dels geògrafs en el tema.

Per altra banda, aquests dies he remenat papers, que he anat guardant, i he trobat també documentació sobre un cicle de conferències que es va fer, que en vam dir "Noves oportunitats professionals de la geografia", vinculat a aquesta preocupació, intentant buscar nous àmbits en què els geògrafs poguéssim treballar. Hi convidàvem a participar a geògrafs que ja estaven treballant en un camp determinat (medi ambient, cartografia, turisme, demografia, mobilitat, paisatge, cooperació, etc.) i vam tenir bastant èxit. A banda d'això, també fèiem el butlletí de l'AGPC. Cada any trèiem quatre números. Aquesta constància es deu, sobretot, a la persistència de l'Àlex Tarroja i l'Elisabet Sau. La resta hi col·laboràvem, però els que ho portaven eren

bàsicament ells. El desenvolupament del web també ens va portar molta feina, perquè s'havia de gestionar, i de vegades hi havien problemes... I finalment, cal fer referència també a les actuacions en defensa de la professió, en la línia del que explicava abans la Isabel Rueda. Per exemple, quan un ajuntament convocava una plaça, i no estava oberta als geògrafs, feiem una reclamació.

Aquesta era l'activitat més quotidiana, però en aquell moment ens trobàvem que, per l'AGPC, la creació del Col·legi suposava tot un repte. Evidentment, l'Associació no era aliena al Col·legi. El Col·legi no s'hagués creat si no hi hagués hagut l'AGPC –igual que les altres associacions de geògrafs professionals de la resta de l'Estat i l'AGE–, però l'AGPC hi va tenir un paper essencial.

Des de l'any 1995, l'Associació participava en les comissions gestores, fins l'any 1999, quan s'aprova la Llei 16/1999, de creació del Col·legi de Geògrafs, que encara no volia dir que el Col·legi funcionés, perquè aleshores s'havien de fer els estatuts. La creació del Col·legi també implicava activitats al voltant d'aquest fet, ja que l'Associació es va fer ressò d'aquest procés. Per exemple, al 1999, es fa un acte públic, amb la participació del Florencio Zoido, l'Oriol Nel·lo, el Josep Oliveras i la Isabel Salamaña, al voltant del que suposa la creació del Col·legi. En la mateixa línia he trobat una carta signada per l'Àlex Tarroja, de l'11 de juny del 1999, dirigida a tots els associats, explicant la creació del Col·legi. I a partir d'aquí, tal com esmentaven el Robert Casadevall i l'Antoni F. Tulla, s'encetà tot un període de reflexió, i de discussió interna, per tal de veure que passaria amb l'AGPC. Concretament, a la seva carta als associats, l'Àlex Tarroja deia: “davant d'aquest nou escenari que suposa la creació del Col·legi, hem d'encetar un procés obert i participatiu, no només d'informació del que significa el Col·legi, sinó també de reflexió i debat, entre els associats, sobre quin ha de ser el paper que hi jugui l'AGPC, en el procés d'implantació del Col·legi, i quina ha de ser la fórmula d'encaix definitiu d'ambdues organitzacions”.

El Col·legi de Geògrafs es va constituir formalment l'octubre del 2001, i l'Associació hi va tenir un paper important, fent una campanya entre els socis per a què es col·legiessin. El president de l'AGPC, l'Àlex Tarroja, va ser escollit president, i el Robert Casadevall va entrar a formar part de la Junta. Per tant, al Col·legi hi hagué una presència catalana interessant; fet que demostra el pes de l'AGPC en la seva creació. Per exemple, he trobat informacions, i fins i tot la convocatòria per a l'assemblea constituent, que es va fer a Madrid, que estan en català. I en la mateixa línia, el nom oficial del Col·legi és en les quatre llengües de l'Estat. No es diu només *Colegio de Geógrafos*, sinó que també es diu *Colexio de Xeógrafos*, Col·legi de Geògrafs i *Geografoen Elkargoa*. Per tant, el Col·legi, des dels seus orígens, va ser receptiu a aquesta pluralitat, i penso que això ha estat una cosa que ha ajudat a què, els que hi heu estat més implicats, us hi sentíssiu còmodes. Evidentment, es van anar fent actes informatius: en tinc un registrat l'octubre del 2001, fet en paral·lel a la constitució del Col·legi, aquí a Barcelona.

L'AGPC, en el fons, havia sorgit perquè no hi havia Col·legi. Per tant, semblava lògic, com de fet es va fer en altres llocs, que l'Associació pogués desaparèixer. Per què, doncs, alguns membres de la Junta ens vam plantejar la possibilitat que l'AGPC es mantingués? Jo crec que una de les principals raons va ser la pròpia evolució del col·lectiu. A principis del 2001 hi havia 197 associats, a l'AGPC. Al llarg de l'any 2000 hi havia hagut 8 altes i 22 baixes. A principis de l'any 2002 hi havia 179 associats, i durant el 2001 hi havia hagut 5 altes i 17 baixes. La majoria de les baixes eren perquè la gent deixava de satisfer la quota. És a dir, érem un col·lectiu amb una certa estabilitat, però que s'anava reduint. Per altra banda, quan es crea el Col·legi a nivell estatal, hi ha 492 col·legiats. Del conjunt de col·legiats, 127 (el 26%) eren catalans i, d'aquests 127 catalans n'hi havia: 21 que eren socis de l'AGPC i de la SCG, 31 que eren només socis de l'AGPC, 21 que ho eren només de la SCG i 53 que anteriorment no havien estat a cap entitat.

Per altra banda, en el moment de constituir-se el Col·legi, dels 183 associats de l'AGPC, només un 30% es va col·legiar. I això ens va fer reflexionar. Per una banda, ens trobàvem amb un col·lectiu nou, de gent més jove, que havia entrat directament al Col·legi, i per un altra banda, el col·lectiu tradicional de l'AGPC, més estancat, i amb tendència a reduir-se, que majoritàriament no havia passat al Col·legi. Per això, ens va semblar que dissoldre l'Associació, en aquell moment, era deixar el 70% d'associats que no s'havien col·legiat, sense vinculació amb el col·lectiu. I això alguns vam considerar que era una llàstima, ja que tampoc no érem tants. Per tant, ens vam plantejar què fer, per a no perdre a aquesta gent. Es podien dedicar esforços a fomentar la col·legiació entre aquest col·lectiu, però també calia tenir present que hi havia una diferència ostensible de preu i, per tant, podia suposar perdre als associats menys motivats, i aquesta era una preocupació que hi havia en aquell moment. I després hi havia un altra raó, que ja ha comentat el Robert Casadevall, el perfil jurídic diferent de les dues entitats. Una cosa és un col·legi oficial, que té unes maneres de funcionar, i està regulat per llei el que pot i no pot fer. I un altra cosa és una associació, que és més lliure, i per a determinades activitats que es poden proposar, que no les podria fer un col·legi, podria ser útil.

Aquestes són les dues raons que ens van portar a intentar mantenir l'Associació, si més no, en un període de transició, al llarg del qual poguéssim empènyer la gent a fer-se del Col·legi. Val a dir que a la Junta hi havia gent que no estava d'acord amb aquesta opció, i que era partidària de tancar una etapa, i deixar estar l'Associació; fins i tot gent que havia estat molt vinculada, i que potser pensava que si continuàvem, l'AGPC es desnaturalitzaria. Per tant, a dintre de la pròpia Junta hi va haver força discussió. Però, finalment, es va defensar la continuïtat de l'AGPC. Així, a principis de l'any 2002, tal com es reflecteix a l'acta de l'assemblea ordinària d'aquell any, es discuteix el tema, i es decideix que, com que hi ha molts elements en comú, s'ha de treballar conjuntament amb el Col·legi. Per tant, durant l'any 2002, una de les principals

activitats de l'Associació va ser l'impuls de la DCGC. De totes maneres, el debat va ser llarg i, tot i la decisió presa a l'assemblea de principis d'any, durant tot el 2002 hi va haver dues assemblees més, de caràcter extraordinari, per a debatre aquesta qüestió, i què passava amb l'AGPC.

La primera assemblea va tenir lloc el dia 30 d'octubre de 2002, i la Junta va posar sobre la taula dues opcions. Per una banda, continuar amb l'Associació i establir un conveni de col·laboració amb la Delegació i, per una altra banda, la dissolució de l'AGPC. Segons es pot llegir en l'acta d'aquella assemblea, hi va haver un debat molt viu, i es va donar una situació força paradoxal. Hi va haver una votació, i entre els presents a l'assemblea va resultar àmpliament recolzada l'opció de continuar amb l'Associació, i de signar un conveni amb la Delegació. Però com que, donada la importància de la decisió, i per tal de facilitar la participació, la Junta havia previst donar per bons els vots que s'emetessin mitjançant el correu electrònic, es va donar la situació que hi va haver més vots per correu electrònic que els vots presencials emesos a l'assemblea, i per un estret marge, en el conjunt de vots, l'opció guanyadora va ser la de dissoldre l'AGPC. Però clar, per a fer efectiva la dissolució, s'havia de fer una nova assemblea extraordinària. Amb aquest mandat, la Junta va convocar una segona assemblea extraordinària, que va tenir lloc el 30 de novembre de 2002, i es va considerar que aquest cop només serien vàlids els vots d'aquells que fossin presents a l'assemblea. D'aquesta manera, es va aprovar, per una ampla majoria, la continuïtat de l'Associació i, per tant, establir el conveni de col·laboració amb la Delegació.

Com es pot veure, va ser un període una mica convuls, amb posicions contraposades dins la Junta però, un cop presa la decisió, la cosa es va normalitzar, i tothom va acceptar la nova situació. Aleshores hi va haver una renovació de la Junta, perquè tocava, i com que en aquells moments l'Àlex Tarroja ja era president del Col·legi estatal, jo vaig agafar la presidència de l'Associació, a principis del 2003. En aquesta nova junta, com que hi havia hagut una mica de crisi, entre gent que havia estat molt implicada, vaig voler que hi hagués persones que en els anys anteriors havien tingut un elevat pes específic dins l'AGPC amb la intenció de refer el consens i, per exemple, s'hi va incorporar la Carme Montaner, que havia estat presidenta, i en Rafel Giménez Capdevila, que també havia estat membre de la Junta; persones, en definitiva, que per la seva trajectòria a l'Associació podien donar una imatge de més cohesió.

Finalment, amb la creació de la Delegació es va produir la imbricació normal entre les dues entitats. Per tant, la darrera etapa que vaig viure a l'AGPC, durant el 2003-2004, ja va ser de funcionament coordinat de les dues juntes. A finals del 2003, l'Antoni F. Tulla, com a president de la DCGC, i jo mateix com a president de l'Associació, vam signar el conveni que formalitzava la relació entre les dues entitats. Va ser, aquesta darrera, una època de treball conjunt, d'intentar organitzar la infraestructura de la DCGC (trobar el local,

contractar el personal, etc.), i d'inici d'aquesta dinàmica de treball que després ha continuat.

Sergi Cuadrado Ciuraneta

A les anteriors intervencions hem pogut fer un repàs de la trajectòria de l'AGPC, al llarg del seu quart de segle d'existència. Ara em toca fer una breu referència al present de l'entitat i també al seu futur més immediat.

Tal com es va manifestar a la taula rodona "La geografia professional a Catalunya", celebrada l'any 2002 amb motiu de la constitució de la DCGC, a partir d'aquell moment, Associació i Delegació van optar pel treball en comú i per la progressiva consolidació d'un model de funcionament conjunt. Aquest objectiu es va expressar i regular mitjançant un conveni entre les dues entitats, signat per primera vegada l'any 2003.

L'AGPC s'ha d'entendre com un *instrument* més, al costat de la DCGC, per a la promoció, la defensa i el reconeixement d'un col·lectiu únic, el dels professionals de la geografia. En els anys que porto formant part de la junta de l'Associació, primer com a vocal i ara com a president, he pogut constatar la utilitat d'aquesta manera de funcionar. Al marge de qüestions de tipus jurídic i de funcionament, derivades de la diferència entre ser una entitat sense ànim de lucre i una entitat de dret públic, l'AGPC i la DCGC conformen un massa crítica operativa molt valuosa. Això permet que, a l'hora de la veritat, les persones que integrem la junta de les dues entitats formem un grup de catorze persones, que reuneix un ventall representatiu dels col·legiats i associats, que podem organitzar-nos en diversos grups de treball i tractar una varietat notable de temes. Ara bé, aquest sentit, podríem dir-ne pràctic, de l'actual funcionament de l'AGPC, no ens ha de fer perdre la perspectiva del que realment significa l'Associació, no en va, com hem pogut constatar avui, l'entitat compta amb una dilatada trajectòria de treball en la millora del reconeixement professional i l'enfortiment del col·lectiu dels geògrafs i les geògrafes.

L'AGPC és avui una entitat ben viva. En els darrers anys, amb Isabel Clos com a presidenta, l'Associació ha participat activament en el desenvolupament de les diferents línies d'actuació de la DCGC –amb qui s'ha renovat el conveni de col·laboració, l'any 2012–, promovent de forma conjunta diverses activitats: organització de cursos i jornades, representació en organismes i comissions de l'administració, elaboració d'informes sobre processos de planejament, accions de defensa professional, borsa de treball, edició del butlletí, etc.

L'Associació –actuant conjuntament amb la DCGC–, ha aconseguit disposar d'un local –primer al Portal de l'Àngel, i des del 2011, a l'actual seu del carrer Muntaner–, una secretaria tècnica, actualment a càrrec de Pilar Manzaneres, així com un web corporatiu amb recursos en línia que permeten estar més a prop dels associats i col·legiats, i que donen visibilitat i informació a les

activitats del col·lectiu de geògrafs. A més, l'any 2011 va revisar els seus estatuts per tal d'adaptar-los a la nova legislació d'associacions.

L'abril de 2013, després d'una dècada de consolidació de l'estructura de la DCGC, de millora dels serveis als col·legiats i associats i d'augment de la presència pública de les nostres entitats –amb motiu de les eleccions a la Delegació i a l'Associació– es van renovar les juntes de les dues entitats. Per això es va presentar una candidatura conjunta i un programa unitari que recollia el bagatge de treball comú i preveia una gestió conjunta amb l'objectiu de garantir la continuïtat de la feina realitzada fins aleshores i de donar-li un nou impuls.

Durant la preparació de la candidatura conjunta, en plantejar-nos el programa d'activitats, de seguida va sorgir la idea de celebrar el 25è aniversari de l'AGPC i de posar-nos mans a l'obra en la seva organització, en la qual s'inscriu aquesta acte d'avui. A més, hem programat diverses activitats que estan tenint lloc al llarg del darrer trimestre d'aquest any: elaboració d'un cartell commemoratiu, que s'ha distribuït entre els departaments de geografia de les diferents universitats catalanes i altres institucions; disseny d'un logotip commemoratiu del 25è aniversari –actualització de l'anterior– que, a partir d'ara, serà el nou logotip de l'Associació; creació d'un nou espai, al portal web *geografs.org*, on es repassa la trajectòria de l'AGPC; invitació formal a altres entitats i associacions professionals als actes commemoratius, per tal d'enfortir els vincles de col·laboració, etc.

Un dels objectius de les noves juntes de l'AGPC i de la DCGC és assolir que les nostres entitats esdevinguin un node de la geografia professional a Catalunya, mitjançant el treball en xarxa i procurant oferir serveis als diferents sectors del col·lectiu de geògrafs i geògrafes, d'acord amb les seves característiques i necessitats específiques. Per això, hem organitzat diversos grups de treball, que tenen per objectiu promoure activitats d'un determinat àmbit temàtic, com ara l'empresa i emprendoria, l'estat de la professió a Europa, la cartografia i els SIG, o la dinamització del col·lectiu professional. Aquests grups de treball estan oberts a la participació de tots els col·legiats i associats que desitgin tenir un paper actiu en l'organització d'activitats específiques.

L'objectiu de potenciar tot allò relacionat amb la geografia professional de caràcter aplicat es troba en el nostre ADN, com ha quedat palès en les intervencions que m'han precedit. En uns moments en què la difícil conjuntura econòmica fa més complicat l'accés al món laboral dels geògrafs i les geògrafes, estem convençuts que s'ha de continuar apostant per la consolidació en el mercat laboral de la nostra professió. És per això que el segon acte de celebració del 25è aniversari que farem serà una taula rodona que durà el títol de "La professió de geògraf/a i les perspectives de futur", en la qual volem reflexionar sobre l'exercici de la geografia, i debatre les perspectives a curt i a mig termini de la professió.

La segona taula rodona tindrà lloc el dia 21 de novembre, i comptarà amb cinc persones de diferents àmbits (empresa, universitat i administració), que aportaran la seva visió com a geògrafs professionals sobre aspectes com ara els estudis i la formació, el mercat laboral, l'entorn professional o els possibles jaciments d'ocupació, entre d'altres. Volem que sigui el punt de partida d'una línia d'actuació que tingui continuïtat en l'organització periòdica d'activitats de reflexió i debat (conferències i taules rodones) sobre aspectes d'interès professional per als geògrafs i les geògrafes, a banda de les accions formatives més específiques, com els cursos o tallers.

Recuperem, en certa manera, l'esperit dels *col·loquis de l'AGPC*, on es debatia i s'analitzaven els diferents camps professionals dels geògrafs, des del punt de vista de les oportunitats o les debilitats que podien representar. Algunes de les possibilitats, en aquesta línia, són l'organització de taules rodones o jornades sobre temes relatius a les estratègies professionals, els nous instruments o els sectors emergents: emprenedoria, màrqueting, societat de la informació, tecnologies de la informació geogràfica, mobilitat, turisme, desenvolupament local, etc.

Volem prosseguir la tasca de vint-i-cinc anys al servei del *reconeixement* de la professió i de difusió de les aportacions dels geògrafs i les geògrafes en diverses àrees de treball i àmbits socials. Alhora seguirem treballant per assolir una major *cohesió interna*, mitjançant la millora de la comunicació entre els socis i col·legiats; per consolidar la consciència de col·lectiu professional; i per facilitar l'intercanvi d'informació i el treball en xarxa.

És així com esperem estar a l'alçada del testimoni que hem rebut de totes les persones que ens han precedit al front l'AGPC i continuar el seu treball de millora, consolidació de la disciplina i exercici de la geografia professional.

Conclusions

L'exercici de memòria històrica dels ponents de la taula rodona i les seves exposicions transcrites en el present article constitueixen una font documental valuosa per al coneixement i la comprensió de la gènesi, la trajectòria i la tasca de l'AGPC durant vint-i-cinc anys de la seva existència, el qual reflecteix els reptes, les dificultats i les iniciatives dels seus promotors en el context professional en què s'ha desenvolupat la geografia durant un quart de segle a Catalunya. Entre els aspectes més destacats pels ponents hi figuren el paper desenvolupat per l'AGPC en la visualització i normalització de la geografia professional a Catalunya, el protagonisme de l'AGPC en la creació del Col·legi de Geògrafs, i els beneficis de la sinergia existent entre Associació i Delegació.

D'altra banda, l'article pretén contribuir a la crònica de l'organització del col·lectiu de professionals de la geografia a Catalunya i la seva relació i projecció al conjunt de l'Estat, donant continuïtat als treballs de Mateu (1988), Zoido

(1999), Pujol (2003), Tarroja (2004), Casadevall (2011) i Tulla (2011). Destaquem, en aquest sentit, l'aportació de Montaner *et al.* (2004), que recull els continguts de la taula rodona que es va realitzar l'any 2002, amb motiu de la constitució de la DCGC, i que es va publicar al número 57 d'aquesta mateixa revista, amb el títol de “La geografia professional a Catalunya” (Montaner *et al.*, 2004).

A part del seu indubtable interès documental, la taula rodona sobre la història de l'AGPC té un valor intrínsec com a aportació al debat més ampli sobre l'exercici de la geografia aplicada, de les oportunitats professionals de la geografia, de les dificultats sobrevingudes a causa de la crisi econòmica dels darrers anys i dels reptes de futur. És des d'aquest punt de vista que la celebració dels vint-i-cinc anys de l'Associació adquireix ple sentit, amb la mirada posada al futur, més enllà de l'exercici nostàlgic o de l'estricta commemoració.

Bibliografia

- ALEGRE, Pau; Rosa ASCON; Helena ESTALELLA; Maria Dolors GARCIA RAMON; Eugeni GIRAL; María CARMEN GONZALO; Enric LLUCH; Pilar RIERA; Lluís RIUDOR; Joan SOLER; Montserrat TERRADAS; Antoni F. TULLA (1981). “Àrees funcionals a la vegueria de Girona: una primera aproximació”. *Estudi General*, vol. 1, núm. 1, p. 251-287.
- CASADEVALL, Robert (2011). “Una botella a medias”, dins: *Colegio de Geógrafos. 10 años enredando: balance y retos de la geografía profesional*. Colegio de Geógrafos, p. 12.
- GANYET, Ramon; Antoni F. TULLA [ed.] (1993). *Mab-6 Alt Pirineu: Urgellet-Baridà*. Madrid: Dirección General de Política Ambiental (MOPT).
- LLUCH, Enric; Antoni SERRA RAMONEDA; Antoni F. TULLA (1986). *El transport públic en la futura vertebració del territori metropolità de Barcelona*. Barcelona: Ferrocarril Metropolità. IEMB.
- MATEU, Xavier (1988). “Notas sobre la geografía profesional en Cataluña. La Asociación de Técnicos Geógrafos de Cataluña”. *Boletín de la AGE*, núm. 6, p. 51-55.
- MIRÓ, Manuel de; Antoni F. TULLA (1986). “L'impacte del túnel i autovia de Vallvidrera al territori: un exemple de geografia aplicada”. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, núm. 8-9, p. 39-70.
- MONTANER, Carme; Rafel LLUSSÀ; Antoni F. TULLA; Joan VILÀ-VALENTÍ; Maria Dolors GARCIA RAMON; Isabel RUEDA; Santiago FERNÁNDEZ MUÑOZ; Laia DOMINGO; Elisabet SAU (2004). “La geografia professional a Catalunya”. *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 57, p. 181-210.
- PUJOL, Hermínia (2003). “El perfil dels membres de la Societat Catalana de Geografia i de l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya”. *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 56, p. 165-193.
- TARROJA, Àlex (2004). “El Colegio de Geógrafos: una institució para promocionar la utilidad social de la geografía como profesión”, dins: *La geografía española ante los retos de la sociedad actual. Aportación Española al XXX Congreso de la UGI*. Glasgow: Comité Español de la Unión Geográfica Internacional, p. 423-446.
- TULLA, Antoni F. (2010). “Los nuevos planes de estudio de los títulos de grado en Geografía adaptados al modelo del Espacio Europeo de Educación Superior”. *Estudios Geográficos*, vol. LXXI, núm. 268, p. 319-338.

TULLA, Antoni F. (2011). “El Colegio de Geógrafos desde Catalunya: un proyecto de futuro”, dins: *Colegio de Geógrafos. 10 años enredando: balance y retos de la geografía profesional*. Colegio de Geógrafos, p. 22-24.

ZOIDO, Florencio (1999). “El Colegio de Geógrafos; un instrumento necesario”. *Cuadernos Geográficos*, núm. 29, p. 139-142.